

Ola Lönnqvist

BRUNNSKYRKAN 100 år 1998

Dess tillkomst 1897-1898

Nedanstående citat är hämtade ur Söderköpings Posten (SP) för åren 1897 och 1898 och ur Söderköpings Tidning (ST) 1898, vilka finns i S:t Ragnhilds Gilles arkiv. Den senare tidningen gavs även ut 1897, men arkiverade exemplar saknas.

Ytterligare information kring kyrkans tillkomst torde gå att finna i Brunnens arkiv.

Språk och stavning i de citerade avsnitten är ursprunglig.

Söderköpings Posten (SP) 20 mars 1897

"Ny brunnskyrka.

Brunnsbolaget vill nu gå i författning om uppförande af en kapällbyggnad för gudstjänsters hållande vid badanstalten.

Hufvudvilkoret härför är, att af den fond som för ändamålet finnes under brunnslasarettets styrelses vård lämnas 12.000 kr, för ändamålet. Kyrkan skulle i så fall vara färdig till 1898 års säsong."

SP 30 mars 1897

I notis ang uppförande av tvenne kyrkor i Söderköping, varav den ena baptistkyrkan, noteras:

"Vidare kommer, enligt vid brunnsbolagets bolagsstämma fattadt beslut, en brunnskyrka att uppföras å lämplig plats å brunnsområdet.

Denna byggnad, som beräknas att kosta cirka 12.000 kr, skall vara färdig till sommaren 1898."

SP 10 augusti 1897

Under rubriken "**En ny bostadsvilla vid S:t Ragnhild?**" redovisas förslag om uppförandet av en av senare totalt fyra villorna i Brunnsparken. Beträffande villans placering noteras:

"Som plats för den ifrågasatta villan har talats om byggnadstomt dels å den s k bassängjorden, dels i gamla brunnsparken å dels å den åker, som ligger strax nedom nya brunnsparken på södra sidan om Storån.

Hvad beträffar bassängjorden som byggnadsplats, har den emot sig, att den är besvärad av fuktig grund, såsom liggande mellan kanalen och Storån.

Samma är ock förhållandet med den gamla parken, som dessutom kanske ej bör belamras med flera villor. Som bekant är dock beslut fattadt att nya brunnskyrkan skall där uppföras."

SP 12 oktober 1897

"**De nya brunnsbyggnaderna** härstädes uppföres af Träförädlingsbolaget i Norrköping: kyrkan för en summa af 11.000 och hotället för 12.500 kr. Grundläggningsarbetena taga oförtöfvadt sin början.

Dessa bygnadsföretag är välkomna för många arbetare i staden."

SP 23 oktober 1897

"**Brunnskyrkans** bottengrund är snart färdig och sockeln torde vara satt om tre veckor.

Stensättaren N. M. Carlsson i Söderköping har arbetat på ackord.

Om grundläggningen för det nya hotället underhandlas med samme man."

SP 18 november 1897

"**S:t Ragnhilds tämpel.** Sedan sockeln till den blifvande brunnskyrkan fullbordats, har nu träarbetet påbörjats.

I måndags hitfördes pr järnväg en massa bjälkar till syllen och bindstockar, hvarmed nu arbetas. Tämpel skall byggas i norsk stil. Således norsk kyrka i svensk furu."

SP 9 december 1897

"**Nya brunnskyrkan.** Träarbetet pågår trots snön. Fyra Söderköpingssnickare, under ledning af basen Lundkvist från Norrköping, äro sysselsatta vid byggnaden. Stolpresningen är fullbord- ad och takstolsvirket väntas med det snaraste.

Man kan nu erhålla god föreställning om kyrkans blifvande utseende."

SP 7 januari 1898

"**Brunnskapällets** stome af stolpar och takstolar är nu rest och snart torde väl inklädningen börja. Som det nu är, ser byggnaden lite ofasonlig ut, men det bättrar sig väl när det blir färdigt."

SP 17 januari 1898

"**Brunnens nybyggnader.** Nu snart befinner sig den nya kyrkan under plåt tak, som hr C. G. Wallberg håller på med att anbringa.

Snickare har flyttat sig öfver til hotällvillan, hvarest syllen som bäst sträckes."

SP 21 februari 1898

"**Brunnens nybyggnader** växa upp med fart nu sedan arbetsstyrkan ökats till 14 man. Kyrkan står och står med ett smånätt torn. Arbetet med inredninghen pågår."

"Byggnadsarbetet förestås af byggmästaren Lundkvist (Grytsbo ett antal år tillbaka) och till kontrollant är af brunnsbolagets styrelse antagen byggmästaren E. Waerngren härstädes."

SP 28 mars 1898

Tidningen redogör här för badanstaltens styrelseberättelse över förvaltningen för år 1897. Där- vid framkommer att man beräknar att kyrkan, och den s k hotellvillan, skall vara färdiga att tas i bruk den 15 maj 1898.

SP 30 mars 1898

Vid bolagsstämman, under ordförandeskap av d:r N. E. Nyström, kan noteras bl a att

"Frågan om den gamla kyrkosalens ordnande till societetslokal blef för vidare utredning hvil- ande till nästa ordinarie bolagsstämma. Så blef också fallet med frågan om revisorernas förslag om kapällbyggnadsfonden."

Söderköpings Tidning (ST) 30 mars 1898

Tidningen refererar även samma bolagsstämma och noterar:

"**Brunnskyrkans underhåll.** För revisorernes och styrelsens uttalanden i denna fråga redo- göres på annat ställe i dagens n:r, hvadan till detta hänvisas. Frågan härom förklarades hvilande till nästa stämma."

Revisorerna föreslår att det "brunnsbolaget åligger underhålla kyrkan äfven efter de gångna tio åren, men erhåller som hjälp dertill större delen af räntan från Kyrkobyggnadsfonden". Denna förklaring till en tidigare överenskommelse "finner nuvarande bolagsstyrelse olämplig".

SP 4 april 1898

"**I nya brunnskapället** är nu prädikstolen rest i husets nordöstra hörn. Äfven trappan, som förer upp till själfva "korgen", är nu att skåda.

Äfven altare är uppsatt och ser mycket "smånätt" ut. Sakristia saknas ej håller. Den saknar endast utrymme.

Ornamenteringen i kyrkan blir både rik och norskt stilfull. Målerietarbetet, som torde börja denna vecka, skall verkställas af hr Andersén, Norrköping.

Fullt färdigt kommer det lilla kapället utan tvifvel att ta sig bra ut i den vackra brunnsparken."

SP 27 april 1898

I en notis om den kommande säsongen vid badanstalten noteras att förändringar sker beträffande bassänger, att målningsarbeten sker som vanligt och att en stor mängd parksoffor är under tillverkning.

"Kapällbyggnaden närmar sig nu sin fulländning. Målare hålla på med dekoreringen. Den naturliga trädfärgen bibehålles ut- och invändigt å de plana fälten. Men de framspringande beläggningarna och takstolarna där inne hållas i mörk rödbrun färgton."

SP 23 maj 1898

"**Till brunnspredikant** denna sommar har styrelsen ånya antagit stadskomminister Carl Rydberg.

Huruvida söndagsgudstjänsterna i "norska kyrkan" skola bibehålla karaktär af morgon- och aftonböner afgöres först vid intendents hitkomst."

ST 23 maj 1898

"**Brunnskapellet**, hvilket uppföres för till ändamålet af kamrer Filip Hagberg donerade medel, nalkas nu sin fullbordan och kommer någon af de första dagarne i Juni att högtidligen invigas. Dess läge i brunnsparken, mellan de höga träden, helt nära ån, är det vackraste man kan önska sig, och med detta läge harmonierar på det lyckligaste sätt templets lätta, fina trästil, som lånats från norska byggnader af liknande slag.

Till sitt yttre består kapellet af en hufvuddel, framför hvars gafvel anbringats en rikt ornerad portalutbyggnad med plattform och en bred trappa. Två dubbeldörrar öppna sig i detta part, i hvars gavvelfält prydes af en i strålförm insatt fyllning. Den stora gavveln är ofvanför jemnväggarna klädd med sågad spån, som gifvits en brunaktig färg, under det väggarna nedanför blott äro oljedränkta. Häruppe har man, ofvanför portalbyggnaden, anbringat ett trekoppladt rundbågsfönster. På sidorna brytes taket af ett par spetsgaflar, i hvilka fönster finns för läktaren. På samtliga takåsarne löpa listverk i bågform, som ytterst sluta i stilfulla drakhufvuden. Öfver läktarpartiet reser sig en liten tornbyggnad, med öppen lanternin samt kupol och spira, som uppbär en gyllene flöjel. Långhuset har två kopplade rundbågsfönster på hvar sida. Koret markeras utvändigt medelst indragna väggar och sänkt tak samt avslutas genom ännu lägre sakristiebyggnad, med i åttkant brutna väggar och i en spets hoplöpande takröste. Taket är af plåt.

Från hvilken sida man än utvändigt betraktar det lilla templet, gör detsamma ett behagligt och angenämt intryck.

Genom dörrarna i vester inkommer man i ett "vapenhus" af templets hela bredd; en trappa till höger leder upp till läktaren. Midt fram föra ytterligare två dubbeldörrar in i tempelsalen, som förefaller väl kort i förhållande till bredden, men är ljus och luftig. Väggarnas nedre delar, bänkarne, läktarpelarne och balustraden samt takstolar och sparrar jemte predikstol och altarring är hållna i mahognybrunt; men allt det öfriga har fått behålla träets färg. Taket är brunt. Öfver koret lyfter sig en rikt arbetad rundbåge. Altardekoreringen är mycket enkel och disken hvilar på blotta golvet, utan upphöjning. Predikstolen har fått sin plats vid venstra hörnet, mellan koret och långhuset.

Nere i kyrkan finns på hvar sida 13 bänkar med ryggstöd, som har plats för 8 personer. Under läktaren står två bänkar. Uppe på läktaren finns sex bänkar, hvadan templet skall ha sittplatser för omkring 270 personer.

De inre måtten äro: längd från dörrarna till altarväggarna 48 1/2 fot, bredd 35 fot, höjd 24 fot. Sakristian 5 fot.

I all hufvudsak är kapellet mycket lyckadt och gör all heder åt Norrköpings träförädlingsbolag, som uppfört detsamma. Men ännu mer hedrar det donator, kamrer Hagberg, som genom sin frikostighet skapat detsamma och skänkt det åt brunnen."

SP 3 juni 1898

"**Brunnskapällets nya orgel.** Gudstjänsterna vid badanstalten hållas ännu i den gamla lokalen. Dagen för det nya kapällets invigning är näml. ej ännu bestämd, för så vidt brunnsprädikanten har sig bekant.

Den nya orgeln, som skall stå i kapellet, är nu hitkommen och för närvarande placerad i gamla kyrksalongen. Postens referent har afprövat instrumäntet, som är af firman Lundholms välkända fabrikat, och lär kosta 750 kr.

Orgeln är mycket prydlig och har ganska god ton, betraktad som *kammarorgel*, men som kyrkorgel är tonstyrkan för ringa, åtminstone i det rum där orgeln nu står. Man hade väntat sig en orgel med större ton af ett instrumänt som betingar så pass högt pris som detta.

Möjligen är nya kapellet ett i akustiskt hänseende bättre rum än gamla kyrksalen, och torde således instrumäntet där komma att göra sig bättre gällande."

SP 10 juni 1898

"**Nya brunnskyrkan** afsynades i torsdags kväll af byggmästare C. J. Andersson, Norrköping, och Elof Waerngren, härstädes, i närvaro af brunnsstyrelsen och Norrköpings träförädlingsaktiebolags disponent, hr. O. Göransson och dess inträssent, byggmästare S. Håkansson, samt fabrikör O. Anderzén.

Kyrkobyggnaden godkändes mot det att några mindre ändringar och förbättringar (hufvudsakligast beträffande målningen) göras.

En eftersyn hålles om ett år."

"**Brunnskapällets invigning** sker ej i afton (fredag) som blifvit tillkännagifvet. Anledningen till uppskofvet lär vara dels att sång, som vid akten skall utföras, ej hunnit ordnas och dels andra mällankommande hinder.

Någon gång under stundande vecka kommer invigningen emällertid att äga rum."

ST 10 juni 1898

"**Brunnskapellet** härstädes afsynades i går afton å brunns och Norrköpings träförädlingsaktiebolags vägnar af byggmästare J. E. Werngren härifrån staden samt C. J. Andersson från Norrköping, hvarjemte målaren J. Ph. Ringqvist tillkallats som sakkunnig, för målningsarbetenas bedömande. Endast smärre anmärkningar gjordes. - Kapellet kommer att invigas af kontraktprosten Gust. Svensson onsdag qväll. Till invigningen kommer ett trettiootal personer att inbjudas. Efter dem skola badgästerma först ha plats, så att ringa utrymme torde bli kvar för allmänheten."

SP 15 juni 1898

"**Brunnskapellet inviges** kl. 7 i afton, onsdag. Ett antal inbjudna och badgästerna skola först och främst ha platser.

Och sedan återstå ej många, hvarför vi afråda från stark tillströmning."

SP 17 juni 1898

Ännu ej här behandlad

ST 17 juni 1898

Ännu ej här behandlad